

GENERALINIO ADVOKATO
YVES BOT IŠVADA,
pateikta 2010 m. birželio 8 d.¹

1. Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* (Vokietija) prašo Teisingumo Teismo paaiškinti Direktyvos 2004/38/EB 28 straipsnio 3 dalies a punkte numatytas sąlygas, kurioms esant suteikiama apsauga nuo išsiuntimo iš šalies². Šioje nuostatoje įtvirtinta, kad sprendimas išsiųsti iš šalies Sąjungos piliečius, jei jie gyveno priimančiosios valstybės narės teritorijoje pastaruosius dešimt metų, gali būti priimtas tik esant būtinoms visuomenės saugumo priežastims.

2. Teisingumo Teismo ypač klausama, pirma, ar būtinų visuomenės saugumo priežasčių sąvoka apima tik pagrindus, susijusius su valstybės narės ir jos valdžios institucijų

apsauga, ir, antra, ar skaičiuojant apsaugos nuo išsiuntimo iš šalies tikslais reikalaujamą dešimties metų laikotarpį reikia atsižvelgti į pasikartojančias ir tęstines išvykas iš priimančiosios valstybės narės.

3. Šioje išvadoje siūlysiu Teisingumo Teismui nuspręsti, jog Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punktas aiškintinas taip, kad visuomenės saugumo sąvoka neturi būti suprantama siaurąja prasme kaip grėsmė vidiniam ar išoriniam priimančiosios valstybės narės saugumui ir jos institucijų apsaugai, bet taip pat turi apimti rimtą grėsmę pagrindiniam visuomenės interesui, kaip antai pagrindinėms jos piliečių apsaugos vertybėms, kurias ši valstybė apibrėžia įtvirtindama atsakomybę už teisės pažeidimus.

4. Taip pat Teisingumo Teismui nurodysiu, kokios, mano nuomone, konkrečios sąlygos turi būti įvykdytos, kad nacionalinė kompetentinga institucija galėtų priimti teisėtą sprendimą išsiųsti iš šalies, ypač pagrindinės

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46 ir klaidų ištaisymas OL L 197, 2005, p. 34).

bylos situacijoje, kai toks sprendimas priimamas atlikus bausmę baudžiamosios teisės prasme.

I — Teisinis pagrindas

A — Pirminė teisė

5. Be to, Teisingumo Teismui pateiksiu priešais, dėl kurių manau, kad iš esmės laikinos išvykos, nedarančios įtakos Sąjungos pilietį ir priimančiąją valstybę narę jungiančiam stipriam ryšiui, kuri turi patikrinti nacionalinis teismas, nėra reikšmingos skaičiuojant Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punkte nustatytą dešimties metų laikotarpį.

7. ES sutarties 3 straipsnio 2 dalis suformuluota taip:

„Sąjunga savo piliečiams siūlo vidaus sienų neturinčią laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje laisvas asmenų judėjimas užtikrinamas kartu taikant atitinkamas išorės sienų kontrolės, prieglobsčio suteikimo, imigracijos ir nusikalstamumo prevencijos bei kovos su juo priemones.“

6. Atvirkščiai, ilgesnė nei šešiolikos mėnesių išvyka iš priimančiosios valstybės narės, kuri, kaip nagrinėjama šioje byloje, baigėsi tik Sąjungos piliečiui priverstinai grįžus dėl šios valstybės kompetentingų institucijų priimto teismo sprendimo, mano nuomone, gali reikšti, kad šis pilietis praranda minėtam straipsnyje numatytą teisę į sustiprintą apsaugą, jei nutraukiamas stiprus piliečio ir valstybės ryšys, o tai turi nustatyti nacionalinis teismas.

B — Direktyva 2004/38

8. Iki Direktyvos 2004/38 įsigaliojimo dėl laisvo asmenų judėjimo ir Europos piliečių teisės gyventi šalyje galiojo daug direktyvų ir reglamentų. Ši direktyva konsolidavo ir

supaprastino Sąjungos teisės aktus minėtoje srityje.

valstybės narės ilgesniam kaip dveji metai iš eilės laikotarpiui.

9. Iš tiesų šia direktyva panaikinta Sąjungos piliečių pareiga gauti leidimą gyventi šalyje, piliečiams įtvirtinta teisė nuolat gyventi šalyje ir apibrėžta galimybė valstybėms narėms riboti kitų valstybių narių piliečių gyvenimą jų teritorijoje.

12. Be to, Sąjungos piliečiai naudojami apsauga nuo išsiuntimo iš šalies. Iš tiesų, tiesiogiai remiantis Teisingumo Teismo praktika šioje srityje, Direktyvoje 2004/38 siaurai apibrėžta galimybė valstybėms narėms apriboti Sąjungos piliečių teisę judėti ir gyventi šalyje.

10. Direktyvos 2004/38 16 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad Sąjungos piliečiai, kurie priimančiojoje valstybėje narėje legaliai gyveno (nepertraukiamą) penkerių metų laikotarpį, turi nuolatinio gyvenimo joje teisę. Šios direktyvos 16 straipsnio 3 dalyje patikslinta, kad gyvenimo šalyje tęstinumas nenutrūksta, be kita ko, dėl trumpalaikių išvykų, ne ilgesnių kaip šeši mėnesiai per metus.

13. Taigi pagal šios direktyvos 27 straipsnio 1 dalį valstybės narės gali apriboti šią teisę dėl viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ar sveikatos apsaugos priežasčių, išskyrus priežastis, susijusias su ekonominių reikmių patenkinimu.

11. Pagal šios direktyvos 16 straipsnio 4 dalį įgyta nuolatinio gyvenimo šalyje teisė gali būti prarasta tik išvykus iš priimančiosios

14. Pakartojant Teisingumo Teismo nustatytus kriterijus, šios direktyvos 27 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad priemonės, kurių imtasi dėl viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo priežasčių, turi atitikti proporcingumo principą³ ir turi būti grindžiamos vien

3 — Žr. 1982 m. gegužės 18 d. Sprendimą *Adoui ir Cornuaille* (115/81 ir 116/81, Rink. p. 1665).

atitinkamo asmens elgesiu⁴. Patikslinama, kad buvęs teistumas pats savaime negali būti tokių priemonių ėmimosi priežastis. Be to, asmens, dėl kurio priimtas sprendimas dėl išsiuntimo, elgesys turi kelti tikrą, dabartinį ir pakankamai rimtą pavojų, pažeidžiantį vieną iš pagrindinių visuomenės interesų⁵.

2. Priimančioji valstybė narė negali priimti išsiuntimo iš šalies sprendimo prieš Sąjungos piliečius ar jų šeimos narius, neatsižvelgiant į pilietybę, kurie turi nuolatinio gyvenimo jos teritorijoje teisę, išskyrus rimtas valstybinės politikos ar visuomenės saugumo priežastis.

15. Direktyvos 2004/38 28 straipsnis, susijęs su apsauga nuo išsiuntimo iš šalies, yra suformuluotas taip:

3. Sprendimo išsiųsti iš šalies negalima priimti prieš Sąjungos piliečius, išskyrus sprendimus, pagrįstus būtinomis visuomenės apsaugos pagal valstybių narių apibrėžimą, priežastimis, jei jie:

a) gyveno priimančiojoje valstybėje narėje pastaruosius 10 metų arba

„1. Prieš priimdama sprendimą dėl išsiuntimo iš šalies dėl valstybinės politikos [viešosios tvarkos], ar visuomenės saugumo priežasčių, priimančioji valstybė narė turi atsižvelgti į tai, kiek ilgai atitinkamas asmuo gyveno jos teritorijoje, į jo amžių, sveikatos būklę, šeimyninę ir ekonominę padėtį, socialinę ir kultūrinę integraciją priimančiojoje valstybėje narėje ir jo sąsajas su kilmės šalimi.

b) yra nepilnamečiai, išskyrus atvejus, kai išsiuntimas iš šalies labiausiai atitinka vaiko interesus, numatytus 1989 m. lapkričio 20 d. Jungtinių Tautų Vaiko teisių Konvencijoje.“

4 — Žr. 1975 m. vasario 26 d. Sprendimą *Bonsignore* (67/74, Rink. p. 297).

5 — Žr. 1977 m. spalio 27 d. Sprendimą *Bouchereau* (30/77, Rink. p. 1999).

C — Vokietijos teisė

trukmę, jo amžių, sveikatos būklę, šeiminių ir ekonominę padėtį, socialinę ir kultūrinę integraciją šioje teritorijoje ir jo sąsajas su savo kilmės šalimi.

16. 2004 m. liepos 30 d. Įstatymu dėl Sąjungos piliečių laisvo judėjimo (*Freizügigkeitsgesetz/EU*)⁶ į Vokietijos teisinę sistemą perkeltos Direktyvos 2004/38 nuostatos. Būtent *FreizügG/EU* 6 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad gali būti pripažįstama, jog Sąjungos pilietis prarado teisę judėti ir gyventi Vokietijos teritorijoje tik dėl viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir visuomenės sveikatos priežasčių. Pagal *FreizügG/EU* 6 straipsnio 2 dalį į teistumą, kuris nėra panaikintas centriniame registre, gali būti atsižvelgiama siekiant pagrįsti sprendimą išsiųsti iš šalies su sąlyga, kad ši teistumą apibūdinančios aplinkybės parodo, jog asmens elgesys kelia dabartinę grėsmę viešajai tvarkai, ir ši grėsmė turi būti tikra, pakankamai rimta ir pažeidžianti vieną iš pagrindinių visuomenės interesų.

17. *FreizügG/EU* 6 straipsnio 3 dalyje patikslinama, kad priimant sprendimą išsiųsti iš šalies turi būti ypač atsižvelgiama į suinteresuotojo asmens gyvenimo Vokietijos teritorijoje

18. Vadovaujantis *FreizügG/EU* 6 straipsnio 4 dalimi, įgijus teisę nuolat gyventi šalyje, tik dėl rimtų priežasčių gali būti pripažįstama, kad asmuo prarado teisę gyventi ir judėti Vokietijos teritorijoje.

19. Pagal *FreizügG/EU* 6 straipsnio 5 dalį dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių, kurie federalinėje teritorijoje gyveno pastaruosius dešimt metų, ir dėl nepilnamečių *FreizügG/EU* 6 straipsnio 1 dalyje numatytas sprendimas gali būti priimtas tik esant būtinoms visuomenės saugumo priežastims. Nepilnamečių atžvilgiu ši taisyklė taikoma tik tada, kai teisės gyventi šalyje netekimas būtinas vaiko interesams užtikrinti. Būtinoms visuomenės saugumo priežastims egzistuoja tik kai suinteresuotasis asmuo įsisteisėjęs nuosprendžiu buvo nubaustas ne mažesne kaip penkerių metų laisvės atėmimo bausme ar nepilnamečiams taikoma bausme už vieną ar daugiau tyčinių nusikaltimų arba kai jis buvo nuteistas

6 — *BGBL* 2004 I, p. 1950, paskutinį kartą iš dalies pakeistas 2008 m. vasario 26 d. įstatymu (*BGBL* 2008 I, p. 215, toliau — *FreizügG/EU*).

paskutiniu teismo nuosprendžiu, jei pažeidžiamas Vokietijos Federacinės Respublikos saugumas arba jei suinteresuotasis asmuo kelia terorizmo grėsmę.

Paskui jis grįžo į Vokietiją, kur dirbo nuo 2004 m. gruodžio mėnesio. 2005 m. spalio mėn. viduryje jis grįžo į Graikiją ir toliau dirbo savo blyninėje.

II — Faktinės aplinkybės ir ginčas pagrindinėje byloje

20. Graikijos pilietis P. Tsakouridis gimė Vokietijoje 1978 m. kovo 1 dieną. Jis visą laiką gyveno Vokietijoje ir šios valstybės narės teritorijoje įgijo vidurinį išsilavinimą. Nuo 2001 m. spalio mėn. jis turi leidimą nuolat gyventi Vokietijos teritorijoje.

21. P. Tsakouridis buvo nuteistas paskiriant baudas: 1998 m. už uždrausto daikto turėjimą, 1999 m. už sunkų sveikatos sutrikdymą ir 2000 m. bei 2002 m. už tyčinį kūno sužalojimą sukėlusį užpuolimą, per kurį buvo grasinama ir naudojamas smurtas.

22. Nuo 2004 m. kovo mėn. iki 2004 m. spalio mėn. vidurio P. Tsakouridis dirbo savo įsteigtoje blyninėje Rodo saloje (Graikija).

23. 2005 m. lapkričio 22 d. *Amtsgericht Stuttgart* (Štutgarto apylinkės teismas) išdavė tarptautinį P. Tsakouridis arešto orderį. 2006 m. lapkričio 19 d. jis buvo suimtas Rodo saloje, o 2007 m. kovo 19 d. perduotas Vokietijai.

24. 2007 m. rugpjūčio 28 d. sprendimu *Landgericht Stuttgart* (Štutgarto apygardos teismas) P. Tsakouridis nuteisė šešerių metų ir šešių mėnesių laisvės atėmimo bausme dėl aštuonių dalyvavimo neteisėtoje narkotikų dideliais kiekiais prekyboje atvejų. Iš teismo posėdyje pateiktų aplinkybių matyti, kad šiuo metu P. Tsakouridis atlieka lygtinio laisvės atėmimo bausmę.

25. 2008 m. rugpjūčio 19 d. sprendimu *Regierungspräsidium Stuttgart* konstatavo, kad P. Tsakouridis prarado teisę atvykti į Vokietijos teritoriją ir gyventi joje, bei išpėjo, jog P. Tsakouridis prievarta bus išsiųstas į Graikiją.

26. *Regierungspräsidium Stuttgart* nurodė, kad 2007 m. rugpjūčio 28 d. *Landgericht Stuttgart* nuosprendžiu buvo skirta didesnė nei penkerių metų laisvės atėmimo bausmė, todėl atsirado būtinų visuomenės saugumo priežasčių *FreizügG/EU* 6 straipsnio 5 dalies prasme. Be to, *Regierungspräsidium Stuttgart* nusprendė, kad asmeniniai P. Tsakouridis veiksmai kėlė tikrą grėsmę viešajai tvarkai, nes jo padaryti nusikaltimai susiję su narkotikais ir yra ypač sunkūs, taip pat egzistuoja pavojus, kad jis pakartotinai nusikals. *Regierungspräsidium Stuttgart* papildė, kad pagrindinis visuomenės interesas – veiksmingai kovoti su nusikalstamumu, kuris susijęs su narkotikais ir daro ypatingą žalą visuomenei. Be to, *Regierungspräsidium Stuttgart* nurodė, kad, atsižvelgiant į P. Tsakouridis išvyką į Graikiją, jam nebus sudėtinga integruotis į vietinį gyvenimą toje šalyje.

27. 2008 m. rugsėjo 17 d. P. Tsakouridis *Verwaltungsgericht* (administracinis teismas) pareiškė ieškinį dėl 2008 m. rugpjūčio 19 d. sprendimo. Konstatavęs, kad *Landgericht Stuttgart* 2007 m. rugpjūčio 28 d. sprendime nurodė, jog P. Tsakouridis buvo nesvarbus nusikalstamos grupuotės dalyvis, o nusikaltimus vykdė tik siekdamas išlaikyti savo šeimą, ir pažymėjo, kad jis užaugo Vokietijoje, joje lankė mokyklą ir todėl nekėlė grėsmės viešajai tvarkai *FreizügG/EU* 6 straipsnio 1 dalies prasme, taip pat palaiko artimus santykius su

savo tėvu, gyvenančiu Vokietijoje, *Verwaltungsgericht* nustatė, kad sprendimas, kuriuo pripažįstama, jog P. Tsakouridis prarado teisę atvykti į Vokietijos teritoriją ir joje gyventi, yra neproporcingas.

28. Todėl 2008 m. lapkričio 24 d. sprendimu šis teismas panaikino *Regierungspräsidium Stuttgart* sprendimą, motyvuodamas tuo, kad išvada dėl teisės atvykti ir gyventi šalyje praradimo Sąjungos piliečių atveju gali būti pagrįsta tik viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir visuomenės sveikatos priežastimis, o vien teistumu negalima pateisinti šio sprendimo. Šis teismas papildė, kad turi būti tikra, dabartinė ir pakankamai rimta grėsmė pagrindiniams visuomenės interesams.

29. Be to, *Verwaltungsgericht* nurodo, jog kadangi P. Tsakouridis Vokietijoje gyveno daugiau nei dešimt metų ir dėl savo išvykų į Graikiją pagal *FreizügG/EU* 6 straipsnio 5 dalies pirmąjį sakinį neprarado savo teisės nuolat gyventi šalyje, teisė gyventi šalyje gali būti prarasta tik esant būtinoms visuomenės saugumo priežastims. Tačiau šioje byloje tokių priežasčių nėra, nes visuomenės saugumo sąvoka apima tik vidinį ir išorinį valstybės

narės saugumą, todėl yra siauresnė nei viešosios tvarkos sąvoka. P. Tsakouridis galbūt kelia grėsmę viešajai tvarkai, bet jokiū būdu ne valstybės narės ir jos institucijų egzistencijai ar jos gyventojų išlikimui.

vidiniam valstybės narės saugumui, būtent valstybės ir jos pagrindinių institucijų egzistencijai, jų funkcionavimui, šalies gyventojų išlikimui, išoriniams santykiams ir taikiam tautų sugyvenimui?

30. *Land Baden-Württemberg* dėl šio sprendimo pareiškė ieškinį *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg*.

III — Prejudiciniai klausimai

31. *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

2. Kokiomis sąlygomis gali būti prarasta Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punkte nustatyta sustiprinta apsauga nuo išsiuntimo iš šalies, kuri įgyjama pragyvenus priimančiojoje valstybėje narėje pastaruosius dešimt metų? Ar tokiomis aplinkybėmis pagal analogiją taikoma (šios direktyvos) 16 straipsnio 4 dalyje nustatyta įgytos teisės nuolat gyventi šalyje praradimo sąlyga?
  3. Jei į antrąjį klausimą būtų pateiktas teigiamas atsakymas, o (šios direktyvos) 16 straipsnio 4 dalis būtų taikytina pagal analogiją, ar sustiprinta apsauga nuo išsiuntimo iš šalies gali būti prarasta vien pasibaigus nustatytam laikotarpiui, neatšizvelgiant į išvykimo priežastis?
- „1. Ar <...> Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalyje vartojama sąvoka „būtinis visuomenės saugumo priežastys“ turi būti aiškinama taip, kad (sprendimas) išsiųsti iš šalies gali būti grindžiamas tik neatremiamomis grėsmėmis išoriniam ir

4. Taip pat, jei į antrąjį klausimą būtų pateiktas teigiamas atsakymas, o Direktyvos (2004/38) 16 straipsnio 4 dalis būtų taikytina pagal analogiją, ar dėl to, kad dėl pradėto baudžiamojo proceso asmuo priverstinai grįžo į priimančiąją valstybę narę prieš pasibaigiant dveju metų laikotarpiui, išsaugoma sustiprinta apsauga nuo išsiuntimo iš šalies, net jei grįžus kurį laiką negalima įgyvendinti pagrindinių teisių?“

sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar pakartotinės išvykos iš priimančiosios valstybės narės teritorijos bei priverstinis Sąjungos piliečio grįžimas dėl pradėto baudžiamojo proceso gali turėti įtakos teisei į Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punkte numatytą sustiprintą apsaugą.

A — *Preliminarios pastabos*

IV — Vertinimas

32. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia Teisingumo Teismo, ar reikia atskirti visuomenės saugumo ir viešosios tvarkos sąvokas, ir ar pirmoji sąvoka turi būti aiškinama siauriau nei antroji ta prasme, kad tik sprendimas išsiųsti iš šalies Sąjungos pilietį, keliantį grėsmę pačios valstybės narės ir jos institucijų egzistencijai, gali būti pripažįstamas sprendimu išsiųsti iš šalies, kuris grindžiamas būtinomis visuomenės saugumo priežastimis.

34. Preliminarios pastabos susijusios su dviem aspektais: pirma, Direktyvos 2004/38 esme ir nustatytos sistemos struktūra ir, antra, pagrindinių baudžiamosios teisės principų visuotiniu pobūdžiu.

1. Direktyvos 2004/38 esmė ir jos nustatytos sistemos struktūra

33. Antruoju, trečiuoju ir ketvirtuoju klausimais prašymą priimti prejudicinį

35. Vadovaujantis Direktyvos 2004/38 3 konstatuojamąja dalimi, šia direktyva

siekama supaprastinti ir užtikrinti visų Sąjungos piliečių teisę laisvai judėti ir gyventi šalyje.

apsaugos priemonių. Tačiau kadangi šiuo judėjimo laisvės ribojimu gali būti pažeistas pagrindinis Sąjungos teisės principas, jo taikymo sąlygos yra aiškiai apibrėžtos⁷.

36. Laisvas asmenų judėjimas sudaro vieną iš pagrindinių vidaus rinkos laisvių ir yra patvirtintas Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 45 straipsnyje. Iš pradžių nustatytas darbuotojų naudai, dabar laisvas judėjimas Sąjungos teritorijoje taikomas visiems Sąjungos piliečiams, nesvarbu, koks jų statusas ir ar jie vykdo ekonominę veiklą. Todėl Sąjungos pilietybė kiekvienam Sąjungos piliečiui suteikia teisę judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, atsižvelgiant į SESV 20 straipsnio 2 dalies paskutinėje pastraipoje numatytus ribojimus.

38. Iš tiesų, kaip nurodžiau anksčiau, šios direktyvos 28 straipsnyje Sąjungos piliečiams ir tam tikrais atvejais jų šeimos nariams įtvirtinta sustiprinta apsauga.

37. Žinoma, šia teise laisvai judėti turi būti naudojamosi nepažeidžiant kiekvienos valstybės narės įstatymų. Todėl pagal Direktyvos 2004/38 27 straipsnio 1 dalį valstybė narė gali apriboti Sąjungos piliečio judėjimo laisvę savo teritorijoje dėl viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ar sveikatos

39. Todėl šios direktyvos 28 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad, priimdama sprendimą išsiųsti iš šalies Sąjungos pilietį dėl viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo priemonių, valstybė narė turi atsižvelgti į aplinkybių visumą, kaip antai: kiek ilgai šis pilietis gyvena šios valstybės teritorijoje, jo amžių, sveikatos būklę, šeiminių ir ekonominių padėčių, socialinę ir kultūrinę integraciją ir jo sąsajas su kilmės šalimi.

7 — Ypač žr. 1974 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *van Duyn* (41/74, Rink. p. 1337) 18 punktą ir 2006 m. balandžio 27 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* (C-441/02, Rink. p. I-3449) 34 punktą ir minėtą teismo praktiką.

40. Vadovaujantis Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 2 dalimi, priimančioji valstybė narė negali priimti sprendimo dėl išsiuntimo iš šalies prieš Sąjungos piliečius ar jų šeimos narius, turinčius nuolatinio gyvenimo šalies teritorijoje teisę, išskyrus rimtas viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo priežastis.

priimančiojoje valstybėje narėje⁸. Laikoma, kad kuo ilgesnė gyvenimo šios valstybės teritorijoje trukmė, tuo artimesni ryšiai su šia valstybe.

41. Galiausiai pagal šios direktyvos 28 straipsnio 3 dalies a punktą sprendimą išsiųsti iš šalies galima priimti prieš Sąjungos piliečius, kurie gyveno priimančiosios valstybės narės teritorijoje pastaruosius dešimt metų prieš priimant šį sprendimą, tik dėl būtinų visuomenės saugumo priežasčių.

44. Sprendimas išsiųsti iš šalies Sąjungos pilietį, kuris pasinaudojo savo teise judėti ir visiškai integravosi priimančiojoje valstybėje narėje, galėtų jam padaryti didelę žalą⁹.

42. Išnagrinėjus šias tris dalis pirmiausia pažymėtina, kad gyvenimo šalyje trukmė yra lemiamas veiksnys siekiant įgyti sustiprintą apsaugą nuo Sąjungos piliečio išsiuntimo iš šalies.

45. Dėl tos priežasties šis pilietis naudojasi apsauga nuo išsiuntimo iš šalies, kurios apimtis didėja atsižvelgiant į integracijos priimančiojoje valstybėje narėje laipsnį. Iš tiesų aprašyta sistema grindžiama prielaida, kad integracijos laipsnis priklauso nuo gyvenimo šalyje trukmės. Preziumuojama, kad kuo gyvenimas šalyje ilgesnis, tuo stipresnis

43. Tai paaiškintina tuo, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas vertino, jog gyvenimo šalyje trukmė parodo tam tikrą integraciją

8 — Žr. pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje (COM(2001) 257 galutinis).

9 — Žr. Direktyvos 2004/38 23 konstatuojamąją dalį.

integracijos laipsnis ir didesnė apsauga nuo išsiuntimo¹⁰.

užtikrintas jos veiksmingumas, pagrindinės teisės ir principai neturi būti taikomi nevienodai skirtingose srityse, išskyrus jei praranda savo pobūdį kaip pagrindinės teisės ir principai. Atvirkščiai, šis teisės ar principo pagrindinis pobūdis yra bendrasis standartas, kuris laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės srityje turi būti taikomas klausimams, be kita ko, susijusiems su Sąjungos pilietybe.

2. Pagrindinių baudžiamosios teisės principų visuotinis pobūdis

46. Šios bylos ypatumas yra tai, kad *Regierungspräsidium Stuttgart* numatytas sprendimas turi ne tik atitikti Direktyvoje 2004/38 įtvirtintas sąlygas, bet kadangi šis sprendimas priimtas įsiteisėjus baudžiamajam nuosprendžiui ir jį įvykdžius, jis taip pat turi nepažeisti su bausmės paskirtimi susijusių pagrindinių principų.

48. Jau senaisiais laikais teologų, filosofų ar teoretikų išreikšta idėja, kad bausmės paskirtis yra reabilituoti nuteistąjį, dabar tapo principu, kuriuo vadovaujasi ir kurį patvirtina visos šiuolaikinės teisinės sistemos, įskaitant valstybių narių teisinės sistemas¹¹. Taip pat 2006 m. Europos Taryba priėmė rekomendaciją dėl Europos kalnimo įstaigų taisyklių¹², kurioje numatyta, kad „kiekvienas įkalinimas yra vykdomas taip, kad būtų palengvinta laisvės atėmimo bausmę atliekančių asmenų

47. Nors iš tiesų pripažįstama, kad Teisingumo Teismo teisėtai naudojamas aiškino būdas prireikus leidžia aiškinti atsižvelgiant į kiekvienos direktyvos tikslą, kad būtų

11 — Pavyzdžiui, Vokietijoje bausmės socialinės integracijos paskirtis įtvirtinta Įstatymo dėl laisvės atėmimo bausmės vykdymo (*Strafvollzugsgesetz*) 2 straipsnyje. Ispanijoje 1978 m. Konstitucijos 25 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad laisvės atėmimo bausmės ir saugumo priemonės skirtos perauklėti ir socialiai integruoti. Italijoje 1948 m. Konstitucijos 27 straipsnio trečiojoje pastraipoje numatyta, kad bausmė negali reikšti humaniškumui priešingo elgesio ir ja turi būti siekiama perauklėti nuteistąjį.

12 — 2006 m. sausio 11 d. Valstybių narių ministrų komiteto rekomendacija Rec(2006)2 dėl Europos kalnimo įstaigų taisyklių.

10 — Žr. šios direktyvos 24 konstatuojamąją dalį.

integraciją į laisvą visuomenę¹³. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimto ir 1966 m. gruodžio 16 d. Niujorke pasirašyto Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 10 straipsnio 3 dalyje taip pat numatyta, kad „penitenciarinėje sistemoje nuteistiesiems numatomas toks režimas, kurio pagrindinis tikslas yra jų pataisa ir socialinis perauklėjimas“.

ir todėl priklauso Sąjungos teisės pagrindinių principų grupei.

49. Europos Žmogaus Teisių Teismas taip pat yra nusprendęs, kad „viena iš pagrindinių laisvės atėmimo bausmės paskirčių yra apsaugoti visuomenę, pavyzdžiui, užkertant kelią nusikaltėliui pakartotinai nusikalsti ir padaryti dar daugiau žalos. Tačiau teismas taip pat pripažino ir teisėtą tikslą vykdyti tokią politiką, kai laisvės atėmimu nuteisti asmenys palaipsniui integruojami į visuomenę. Šiuo atveju teismas patvirtina priemonių, kaip antai laikinos išvykos, kurios padeda nuteistajam integruotis į visuomenę, pagrįstumą“¹⁴.

51. Dėl šių priežasčių manau, kad dabar Teisingumo Teismui reikia paaiškinti šios bylos ypatumus, nes joje nagrinėjamas sprendimas išsiųsti iš šalies, kuri ketinama priimti įsiteisėjus lygtinio paleidimo bausmei, o ši yra integracija į visuomenę grindžiamos baudžiamosios sankcijos vykdymo priemonė.

50. Principo, kad bausmės paskirtis yra integracija į visuomenę, laikymasis man atrodo neatskiriamas nuo žmogaus orumo sąvokos

52. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, klausama, ar Vokietijos teritorijoje gimusio ir beveik visą gyvenimą gyvenusio P. Tsakouridis atžvilgiu gali būti priimtas sprendimas išsiųsti iš šios teritorijos remiantis tuo, kad jis buvo nuteistas šešerių metų ir šešių mėnesių laisvės atėmimo bausme už neteisėtą prekybą narkotikais, dalyvaujant nusikalstamoje grupuotėje.

13 — Žr. šios rekomendacijos priedo I dalies 6 punktą.

14 — Žr. 2002 m. spalio 24 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą *Mastrmatteo prieš Italiją*, Sprendimų ir nutarimų rinkinys, 2002-VIII, § 72.

B — *Dėl būtinų visuomenės saugumo priežasčių sąvokos*

būti aiškinama tik taip, kad ji reiškia tik valstybės narės ar jos institucijų apsaugą.

53. Pirmuoju klausimu prašymą priimti pre-judicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punkto prasme priežastys, dėl kurių P. Tsakouridis atžvilgiu buvo priimtas spren-dimas išsiųsti iš šalies, gali būti laikomos būti-nomis visuomenės saugumo priežastimis.

56. Teisingumo Teismas yra suformavęs praktiką dėl visuomenės saugumo sąvokos. Iš tiesų aštuntuoju ir devintuoju dešimtmečiais jis kelis kartus nagrinėjo, ar valstybė narė, remdamasi visuomenės saugumo priežasti-mis, galėjo pateisinti kliūtis laisvam prekių judėjimui¹⁵. Teisingumo Teismas taip pat tu-rėjo nuspręsti, ar nacionalinės moteris diskri-minuojančios priemonės galėjo būti pateisi-namos priežastimis, susijusiomis su valstybės narės visuomenės saugumo užtikrinimu¹⁶.

54. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudi-cinį sprendimą pateikęs teismas iš tiesų nori sužinoti, ar reikia atskirti visuomenės saugu-mo ir viešosios tvarkos sąvokas, ir ar pirmoji sąvoka turi būti aiškinama siauriau nei antroji ta prasme, kad tik sprendimas išsiųsti iš šalies Sąjungos pilietį, keliantį grėsmę pačios vals-tybės narės ir jos institucijų egzistencijai, gali būti pripažįstamas sprendimu išsiųsti iš ša-lies, grindžiamu būtinomis visuomenės sau-gumo priežastimis.

57. Visose šiose bylose Teisingumo Teismas pripažino, kad laisvą prekių judėjimą pažeidžianti ar moteris diskriminuojanti naciona-linė priemonė gali būti pateisinama visuome-nės saugumo priežastimis. Tačiau Teisingumo Teismas nepaaiškino net šios sąvokos turinio, o tik nurodė, kad ši sąvoka EB 30 straipsnio

55. Dėl argumentų, kuriuos nurodysiu, ne-manau, kad visuomenės saugumo sąvoka turi

15 — Žr. 1984 m. liepos 10 d. Sprendimą *Campus Oil ir kiti* (72/83, Rink. p. 2727), 1991 m. spalio 4 d. Sprendimą *Richardt ir „Les Accessoires Scientifiques“* (C-367/89, Rink. p. I-4621) ir 1995 m. spalio 17 d. Sprendimą *Leifer ir kiti* (C-83/94, Rink. p. I-3231).

16 — Žr. 1986 m. gegužės 15 d. Sprendimą *Johnston* (222/84, Rink. p. 1651) ir 1999 m. spalio 26 d. Sprendimą *Sirdar* (C-273/97, Rink. p. I-7403).

prasmė apima valstybės narės vidinį ir išorinį saugumą¹⁷.

1. Viešosios tvarkos ir visuomenės saugumo sąvokos

58. Nesunku suprasti, kad išorinio saugumo sąvoka yra susijusi su valstybės narės saugumu palaikant santykius su kitomis valstybėmis. Minėtame Sprendime *Leifer ir kiti*, kuriame buvo nagrinėjama priemonė, įpareigojanti gauti leidimą parduoti chemines medžiagas į Iraką, Teisingumo Teismas nurodė, kad rizika, jog bus rimtai sutrikdyti išoriniai santykiai ar taikus tautų sugyvenimas, gali turėti įtakos valstybės narės saugumui¹⁸.

60. Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad konkrečios viešosios tvarkos sąvoką patiesinančios aplinkybės gali skirtis, nelygu, kokia valstybė narė ir koks laikotarpis, ir todėl būtina šiuo klausimu kompetentingoms nacionalinėms valdžios institucijoms palikti diskreciją neperžengiant Sutarties nustatytų ribų¹⁹. Be to, Teisingumo Teismas yra nurodęs, kad vertinant elgesį, kuris gali būti laikomas prieštaraujančiu viešajai tvarkai, valstybėms narėms nėra numatyta jokia vienoda vertinimo skalė²⁰.

59. Atvirksčiai, vidinio saugumo sąvoką supaprasti sudėtingiau. Ar reikia ją visiškai atskirti nuo viešosios tvarkos sąvokos, kaip siūlo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ar vis dėlto, nors šios dvi sąvokos iš tiesų nėra neatskiriamos, jos bent jau yra labai susijusios?

61. Šiuo klausimu reikia priminti, kad ESS 3 straipsnio 2 dalyje laisvas asmenų judėjimas užtikrinamas, kartu taikant atitinkamas nusikalstamumo prevencijos bei kovos su juo priemones. Iš tiesų Sąjungos tikslas yra, be kita ko, sukurti saugumo erdvę. Kad šis tikslas būtų įgyvendintas, kiekviena valstybė narė pirmiausia turi pagrindinę pareigą prižiūrėti šią saugumo erdvę savo teritorijoje.

17 — Žr. minėto Sprendimo *Richardt ir „Les Accessoires Scientifiques“* 22 punktą ir minėto Sprendimo *Leifer ir kiti* 26 punktą bei 2000 m. sausio 11 d. Sprendimo *Kreil* (C-285/98, Rink. p. I-69) 17 punktą.

18 — Žr. sprendimo 28 ir 29 punktus.

19 — Minėto Sprendimo *Van Duyn* 18 punktas ir 1975 m. spalio 28 d. Sprendimo *Rutili* (36/75, Rink. p. 1219) 28 punktas.

20 — Žr. minėto Sprendimo *Adoui ir Cornuaille* 8 punktą.

62. Todėl valstybės narės iš esmės ir toliau gali pagal savo nacionalinius poreikius laisvai nustatyti viešosios tvarkos ir visuomenės saugumo reikalavimus²¹.

63. Taigi Teisingumo Teismas pripažino, kad viešosios tvarkos sąvoka apima, be kita ko, smurto didelėse gyvenvietėse prevenciją²², kovą prieš neteisėtą prekybą vogtais automobiliais²³, teisės į monetų kalimą apsaugą²⁴ ir žmogaus orumo gerbimą²⁵.

64. Atsižvelgdamas į vidinį saugumą, Teisingumo Teismas minėtame Sprendime *Johnston* pripažino, kad draudimas Šiaurės Airijos policijos pareigūnams nešioti ginklus yra pateisinamas dėl visuomenės saugumo priežasčių, nes yra rizika, kad moterys dažniau taps taikiniu rimtų vidinių neramumų atveju²⁶.

65. Tačiau, mano nuomone, šis sprendimas yra išimtis, nes daugelyje Teisingumo Teismo nagrinėtų bylų, susijusių su viešąja tvarka ir visuomenės saugumu, teismas tiksliai neatskyrė šių dviejų sąvokų²⁷.

66. Šis sąvokų neatskyrimas dar akivaizdesnis 2002 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Oteiza Olazabal*²⁸. Iš tiesų šioje byloje Teisingumo Teismas nurodė, kad ginkluotos organizuotos grupuotės veiklos prevencija gali būti laikoma visuomenės saugumo užtikrinimo dalimi²⁹. Tačiau nagrinėdamas, ar veikėjo atžvilgiu priimta priemonė išsiųsti iš šalies šioje byloje yra pateisinama, Teisingumo Teismas rėmėsi viešąja tvarka.

67. Be to, atrodo, kad net ir Direktyvos 2004/38 27 straipsnio 2 dalies formuluotėje, kurioje pakartojama Teisingumo Teismo praktika dėl viešosios tvarkos sąvokos³⁰, painiojamos šios dvi sąvokos. Iš tiesų šia nuostata nurodoma, kad *viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo* priemonės turi atitikti proporcingumo principą ir būti grindžiamos

21 — Žr. minėto Sprendimo *Rutili* 26 punktą ir 2000 m. kovo 14 d. Sprendimo *Église de scientologie* (C-54/99, Rink. p. I-1335) 17 punktą.

22 — Žr. minėtą Sprendimą *Bonsignore*.

23 — Žr. 1991 m. balandžio 30 d. Sprendimą *Boscher* (C-239/90, Rink. p. I-2023).

24 — Žr. 1978 m. lapkričio 23 d. Sprendimą *Thompson ir kiti* (7/78, Rink. p. 2247).

25 — Žr. 2004 m. spalio 14 d. Sprendimą *Omega* (C-36/02, Rink. p. I-9609).

26 — Žr. sprendimo 35 ir 36 punktus. Taip pat žr. minėto Sprendimo *Sirdar* 17 punktą.

27 — Ypač žr. minėtą Sprendimą *Bonsignore*, 1976 m. balandžio 8 d. Sprendimą *Royer* (48/75, Rink. p. 497) ir 1997 m. birželio 17 d. Sprendimą *Shingara ir Radiom* (C-65/95 ir C-111/95, Rink. p. I-3343).

28 — 2002 m. lapkričio 26 d. Sprendimas (C-100/01, Rink. p. I-10981).

29 — Žr. sprendimo 35 punktą.

30 — Žr. minėto Sprendimo *Rutili* 28 punktą.

vien atitinkamo asmens elgesiu, o toks elgesys turi kelti tikrą, dabartinį ir pakankamai rimtą pavojų *pagrindiniam visuomenės interesui*, ir ši pagrindinio visuomenės intereso sąvoka, mano nuomone, iš tiesų yra bendras abiejų šių sąvokų apibrėžimas.

68. Todėl nors, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktiką ir ypač į minėtus sprendimus *Johnston* ir *Oteiza Olazabal*, akivaizdu, kad valstybės vidinis saugumas yra susijęs su kova prieš terorizmą, būtų sudėtinga ar net nereikalinga apibrėžti viešosios tvarkos ir visuomenės saugumo sąvokas, aiškiai nustatant kiekvienos iš jų turinį.

69. Tai dar akivaizdžiau atsižvelgiant į tai, kad, kaip nurodyta anksčiau, valstybės narės ir toliau gali pagal savo nacionalinius poreikius laisvai nustatyti viešosios tvarkos ir visuomenės saugumo reikalavimus. Tik jos yra kompetentingos užtikrinti viešosios tvarkos

laikymąsi ir vidinį saugumą savo teritorijoje ir atsižvelgdamos į konkrečias socialines aplinkybes ir svarbą, kurią šios valstybės priskiria teisėtiems tikslams Bendrijos teisės atžvilgiu, turi diskreciją nustatyti priemones, kuriomis bus pasiekti konkretūs rezultatai³¹.

70. Iš tiesų, nors Teisingumo Teismas, žinoma, turi jurisdikciją prižiūrėti, kad nebūtų pažeidžiama teisė, kuri taip pat kaip teisė judėti ir gyventi valstybės narės teritorijoje yra pagrindinė, vis dėlto pačios valstybės narės turi įvertinti grėsmes viešajai tvarkai ir visuomenės saugumui jų teritorijoje³².

71. Šiuo klausimu aišku, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas, remdamasis Teisingumo Teismo praktika, ketino palikti valstybėms narėms tam tikrą diskreciją spręsti dėl visuomenės saugumo turinio. Todėl Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punkte nurodyta, kad sprendimas išsiųsti iš šalies turi būti pagrįstas būtinomis

31 — Žr. 1997 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* (C-265/95, Rink. p. I-6959) 33 punktą ir 1999 m. birželio 15 d. Sprendimo *Heinonen* (C-394/97, Rink. p. I-3599) 43 punktą.

32 — Šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Van Duyn* 18 punktą.

visuomenės saugumo „pagal valstybių narių apibrėžimą“ priešastimis.

viešąją tvarką, ir asmens, kuris dalyvauja tikrame prekybos tinkle, keliančiame pavojų fiziniam gyventojų saugumui.

72. Todėl nepriklausomų ginkluotų grupuočių grėsmė kelia pavojų tam tikrų valstybių narių vidiniam saugumui, o kitoms valstybėms narėms kova prieš organizuotų grupuočių vykdomą narkotikų prekybą tampa prioritetu užtikrinant saugumą jų teritorijoje.

75. Taip yra ir kitose srityse, kaip antai – vaikų pornografija. Jei asmuo žiūri vaikų pornografijos nuotraukas internete, tai neabejotinai kelia grėsmę viešajai tvarkai, bet dar didesnė grėsmė keliama, kai dalyvaujama pedofilų, kurie ir padarė tokias nuotraukas, tinklo veikloje.

73. Iš tiesų, nors Teisingumo Teismas kovą prieš narkotikų prekybą įtraukė į viešosios tvarkos sąvoką³³, mano manymu, ši prekybos rūšis dažniau kelia tiesioginę grėsmę fiziniam gyventojų saugumui vien todėl, kad narkotikų prekeiviai linkę organizuotis į ginkluotas gaujas ir taip kelia pavojų miestuose.

76. Be to, šį mano vertinimą patvirtina tai, kad Teisingumo Teismas yra pripažinęs, jog kova prieš įvairias nusikalstamumo formas, susijusias su alkoholio vartojimu, siekiama užtikrinti vidinį saugumą³⁴. Minėtoje byloje *Heinonen* Suomijos vyriausybė priimtą alkoholio importą ribojančią priemonę pateisino tuo, kad labai išaugęs alkoholio vartojimas Suomijoje, be kita ko, lėmė paplitusį vairavimą apsvaigus nuo alkoholio, išaugusį didesnę ir pavojingesnę smurtą bei neteisėtą prekybos atsiradimą ir paplitimą³⁵.

74. Mano nuomone, egzistuoja didelis skirtumas tarp asmens, kuris perka narkotikus asmeniniam vartojimui ir taip sutrikdo

33 — Žr. 1999 m. sausio 19 d. Sprendimą *Calfa* (C-348/96, Rink. p. I-11) ir 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimą *Orfanopoulos ir Oliveri* (C-482/01 ir C-493/01, Rink. p. I-5257).

34 — Žr. minėto Sprendimo *Heinonen* 43 punktą.

35 — Ten pat, 18 punktas.

77. Todėl, mano nuomone, visuomenės saugumas turi būti suprantamas kaip apimantis ne tik valstybės narės ir jos institucijų saugumą, bet taip pat visas priemones, skirtas kovoti su rimtomis grėsmėmis pagrindinėms piliečių apsaugos vertybėms.

78. Todėl, mano manymu, pagrindai, kuriuos Teisingumo Teismas pripažino patenkančiais į viešosios tvarkos sąvoką, taip pat gali būti taikomi visuomenės saugumo sąvokai.

79. Vis dėlto iš to negali būti daroma išvada, kad yra sumažinamos garantijos, apibrėžiančios galimybės priimti sprendimą išsiųsti iš šalies Sąjungos pilietį.

80. Taigi, kai Sąjungos pilietis gyvena priimančiosios valstybės narės teritorijoje dešimt metų prieš priimančią sprendimą išsiųsti jį iš šalies, toks sprendimas gali būti grindžiamas tik būtinomis visuomenės saugumo priežastimis, o ši sąvoka apibrėžiama taip, kaip nurodžiau šios išvados 77 punkte.

2. „Būtinų visuomenės saugumo priežasčių“ sąvoka Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies prasme

81. Nors Teisingumo Teismas daugelį interesų yra pripažinęs būtinomis svarbaus visuomenės intereso priežastimis³⁶, būtinų priežasčių sąvoka nebuvo atskirai apibrėžta.

82. Tačiau Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad priemonė, skirta visuomenės saugumui apsaugoti, lygiai kaip ir viešosios tvarkos ir visuomenės sveikatos apsaugos atveju, pateisinama svarbiu visuomenės interesu³⁷.

83. Be to, reikia pažymėti, kad Direktyvos 2006/123/EB³⁸ 4 straipsnio 8 punkte svarbūs visuomenės interesai – tai

36 — Kiek tai susiję su nebaigtiniu sąrašu, ypač žr.: dėl verslo sandorių sąžiningumo ir vartotojų apsaugos – 1993 m. gegužės 18 d. Sprendimas *Yves Rocher* (C-126/91, Rink. p. I-2361); dėl mokesčių sistemos darnos – 2007 m. kovo 13 d. Sprendimas *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* (C-524/04, Rink. p. I-2107); dėl vartotojų apsaugos ir socialinės tvarkos žaidimų srityje – 2007 m. kovo 6 d. Sprendimas *Placanica ir kiti* (C-338/04, C-359/04 ir C-360/04, Rink. p. I-1891) ir dėl kelių eismo saugumo – 2007 m. kovo 15 d. Sprendimas *Komisija prieš Suomiją* (C-54/05, Rink. p. I-2473).

37 — Ypač žr. 2002 m. birželio 13 d. Sprendimo *Sea-Land Service ir Nedlloyd Lijnen* (C-430/99 ir C-431/99, Rink. p. I-5235) 39 ir 41 punktus.

38 — 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl paslaugų vidaus rinkoje (OL L 376, p. 36).

„priežastys, pripažintos tokiomis Teisingumo Teismo praktikoje, įskaitant: viešąją tvarką; visuomenės saugumą (ir) visuomenės sveikatą“.

atsižvelgdamos į tai, kad tokia priemonė gali būti pateisinama dėl šių priežasčių, tik kai tai būtina interesams, kuriuos šia priemone siekiama užtikrinti, apsaugoti ir jei šių tikslų negalima pasiekti mažiau ribojančiomis priemonėmis⁴⁰.

84. Nors pagal pobūdį visuomenės saugumo pagrindas yra svarbus visuomenės interesas, manau, kad šios formuluotės vartojimu iš tiesų siekiama pažymėti, kad nagrinėjama nacionalinė priemonė turi būti pagrįsta būtinomis ir proporcingomis priežastimis.

87. Todėl nacionalinės kompetentingos institucijos, vertindamos teisingą pusiausvyrą tarp egzistuojančių teisėtų interesų, turi atsižvelgti į specifinę asmenų, patenkančių į Sąjungos teisės taikymo sritį, teisinę padėtį ir pagrindinį asmenų judėjimo laisvės principą⁴¹.

85. Iš tiesų, kai nacionalinė priemonė pažeidžia pagrindines laisves, Teisingumo Teismas visada vertina, ar ši priemonė yra pateisinama, ar ji būtina užsibrėžtam tikslui pasiekti, ir ar nėra kitų mažiau ribojančių priemonių šiam tikslui pasiekti³⁹.

88. Taip pat, vadovaujantis Direktyvos 2004/38 27 straipsnio 2 dalimi, sprendimas išsiųsti iš šalies turi būti grindžiamas tik atitinkamo asmens elgesiu, o tiesiogiai su konkrečiu atveju nesusiję pateisinimai ar

86. Nagrinėdamas konkretų atvejį, susijusį su asmens teisę gyventi šalyje ir judėti ribojančia priemone dėl viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo priežasčių, Teisingumo Teismas nusprendė, kad nacionalinės kompetentingos institucijos turi taikyti proporcingumo testą,

40 — Žr. minėto Sprendimo *Oteiza Olazabal* 43 punktą. Dėl laisvo kapitalo judėjimo žr. minėto Sprendimo *Église de scientologie* 18 punktą ir dėl laisvo prekių judėjimo – minėto Sprendimo *Omega* 36 punktą.

41 — Žr. minėto Sprendimo *Orfanopoulos ir Oliveri* 96 punktą. Taip pat žr. 1999 m. liepos 19 d. Komisijos komunikatą Tarybai ir Europos Parlamentui dėl specialių priemonių, susijusių su Sąjungos piliečių judėjimu ir gyvenimu šalyje, kurios pateisinamos viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir visuomenės sveikatos priežastimis (COM(1999) 372 galutinis).

39 — Ypač žr. laisvo prekių judėjimo srityje minėto Sprendimo *Boscher* 22 ir 23 punktus; laisvo paslaugų judėjimo srityje minėto Sprendimo *Omega* 36 punktą ir laisvo asmenų judėjimo srityje minėto Sprendimo *Oteiza Olazabal* 43 punktą.

pateisinimai, susiję su bendromis prevencijos priemonėmis, nepriimtini⁴².

proporcingumą turi būti taikomas aukštesnis reikalaujamo pateisinimo lygis.

89. Galiausiai, vadovaujantis ta pačia nuostata, grėsmė visuomenės saugumui, kurią kelia šis elgesys, turi būti dabartinė⁴³. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad dabartinės grėsmės sąlyga iš esmės turi būti įvykdyta tuo metu, kai priimamas sprendimas išsiųsti iš šalies⁴⁴.

92. Be to, pažymiu, kad pagal Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies b punktą nepilnamečiai naudojami tokiu pat apsaugos lygiu kaip ir asmenys, kurie priimančiojoje valstybėje narėje gyveno dešimt metų prieš priimančią sprendimą išsiųsti iš šalies. Tai parodo, kad toks sprendimas gali būti priimtas tik išimtinėmis aplinkybėmis, atsižvelgiant į atitinkamo elgesio didelį pavojingumą.

90. Kaip nurodžiau šios išvados 37–44 punktuose, šioje direktyvoje numatyta apsauga nuo išsiuntimo iš šalies, kurios apimtis didėja atsižvelgiant į Sąjungos piliečio gyvenimo šalyje trukmę. Šios direktyvos 28 straipsnio 3 dalyje numatytas paskutinis ir todėl stipriausias apsaugos etapas.

93. Todėl nacionalinė kompetentinga institucija ir prireikus nacionalinis teismas pirmiausia turi patikrinti, ar sprendimas išsiųsti iš šalies Sąjungos pilietį yra motyvuotas, tiksliai atsižvelgdami į faktines kiekvienos bylos aplinkybes ir asmenų keliamos grėsmės pavojingumą.

91. Todėl, atsižvelgdamas į šios dalies vietą Direktyvos 2004/38 28 straipsnio struktūroje ir į atitinkamo Sąjungos piliečio gyvenimo priimančiojoje valstybėje narėje trukmę, manau, kad nagrinėjant šios priemonės

94. Šioje byloje, kuri susijusi su sprendimu išsiųsti iš šalies atlikus bausmę, manau, kad taikant proporcingumo testą ypač svarbios aplinkybės, į kurias kompetentinga valdžios

42 — Ypač žr. minėto Sprendimo *Bonsignore* 5 ir 6 punktus.

43 — Žr. minėto Sprendimo *Bouchereau* 28 punktą ir 2006 m. sausio 31 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją* (C-503/03, Rink. p. I-1097) 44 punktą.

44 — Žr. minėto Sprendimo *Orfanopoulos ir Oliveri* 78 ir 79 punktus.

institucija būtinai turi atsižvelgti, yra tokios, kurios parodo, jog priimtu sprendimu galima išvengti pakartotinių nusikaltimų rizikos.

95. Mano nuomone, kompetentinga valdžios institucija, priimdama sprendimą išsiųsti iš šalies bausmę atlikusį Sąjungos pilietį, turi nurodyti, kaip šis sprendimas nedaro žalos nuteistojo reabilitacijai. Man atrodo, kad tik tokiu žingsniu, susijusiu su bausmės, kurios pratęsimas jis yra, individualizavimu, galima apsaugoti atitinkamo asmens interesus ir apskritai Sąjungos interesą. Iš tiesų iš įkalinimo įstaigos paleistas nuteistasis, net išsiųstas iš valstybės narės su draudimu sugrįžti, kaip Sąjungos pilietis galės pasinaudoti savo laisve judėti kitose valstybėse narėse. Todėl visuomenės interesus būtų užtikrintas, jei jo paleidimo sąlygos būtų tokios, kad jis būtų perauklėtas ir nedarytų nusikaltimų ir bet kuriuo atveju kad nebūtų rizikuojama jį vėl paskatinti nusikalsti.

96. Pagrindinėje byloje teisės pažeidimo kvalifikavimas ir paskirtos bausmės pobūdis yra veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant, ar saugomas interesus yra pagrindinis visuomenei. Taip pat paskirtos bausmės santykis su maksimalia bausme ir P. Tsakouridis dalyvavimo narkotikų prekyboje, dėl ko jam buvo paskirta ši bausmė, laipsnis, mano nuomone,

yra objektyvūs veiksniai, kurie padeda nacionaliniam teismui nustatyti šio asmens elgesio pavojingumo laipsnį. Taip pat, siekiant užtikrinti teisingą pusiausvyrą, reikia atsižvelgti į P. Tsakouridis asmeninę padėtį, kaip antai tai, kad jo šeima gyvena priimančiojoje valstybėje narėje, šioje valstybėje jis vykdo ekonominę veiklą bei turi ryšių su savo kilmės valstybe, taip pat pagalbos, paramos ir priežiūros priemonių, susijusių su jo lygtiniu paleidimu, daromą įtaką ar teikiamą informaciją apie jo integracijos laipsnį ar riziką pakartotinai nusikalsti. Tokių priemonių nesėkmė iš tiesų galėtų pateisinti ketinimą išsiųsti iš šalies.

97. Todėl atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, kad Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punktą turi būti aiškinamas taip, kad visuomenės saugumo sąvoka neturi būti suprantama siaurąja prasme, kai kyla pavojus priimančiosios valstybės narės vidiniam ar išoriniam saugumui ar jos institucijų apsaugai, bet taip pat turi apimti ir rimtą grėsmę pagrindiniam visuomenės interesui, kaip antai pagrindinėms jos piliečių apsaugos

vertybėms, kurias ši valstybė apibrėžia įtvirtindama atsakomybę už teisės pažeidimus.

pastaruosius dešimt metų prieš priimant sprendimą išsiųsti iš šalies buvo pertraukiamas išvykomis iš šios teritorijos ir atsižvelgiant į tai, kad jis sugrįžo į šią teritoriją dėl teismo sprendimo.

98. Nacionalinė kompetentinga institucija, priimanti sprendimą išsiųsti iš šalies, turi motyvuoti šį sprendimą, tiksliai atsižvelgdama į visus šiuos veiksnius apibūdinančias faktines aplinkybes ir teisę.

99. Be to, kai, kaip ir šioje byloje, sprendimas išsiųsti iš šalies priimamas atlikus bausmę, nacionalinė kompetentinga institucija turi nurodyti, kaip šis sprendimas nepažeidžia bausmės paskirties reabilituoti nuteistąjį.

101. Iš tiesų, vadovaujantis Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punktu, asmuo gali pasinaudoti šia apsauga, jei priimančiosios valstybės narės teritorijoje jis išgyveno dešimt metų prieš priimant sprendimą išsiųsti iš šalies. Tačiau šiame straipsnyje nėra nustatyta, kokią reikšmę pasinaudojimui sustiprinta apsauga gali turėti išvykos iš šios teritorijos per šį nustatytą laikotarpį.

C — Dėl gyvenimo šalyje trukmės sąlygos

100. Antruoju, trečiuoju ir ketvirtuoju klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar P. Tsakouridis gali naudotis sustiprinta apsauga, net jei jo gyvenimas Vokietijos teritorijoje

102. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar pagal analogiją reikia taikyti šios direktyvos 16 straipsnyje įtvirtintas teisės nuolat gyventi šalyje įgijimo ir praradimo sąlygas.

103. Taip laikinos išvykos, kurių trukmė neviršija iš viso šešių mėnesių per metus, nedarytų įtakos sustiprintos apsaugos įgijimui⁴⁵, o sustiprintos apsaugos praradimas galėtų būti pripažįstamas tik išvykus iš priimančiosios valstybės narės ilgesniam nei dvejų metų laikotarpiui⁴⁶.

106. Jungtinės Karalystės vyriausybės manymu, Sąjungos pilietis naudojasi sustiprinta apsauga, kai įgyja teisę nuolat gyventi priimančiosios valstybės narės teritorijoje išgyvenęs joje penkerius metus ir toliau teisėtai gyvena šioje valstybėje kitą penkerių metų laikotarpį.

104. Rašytines pastabas šioje byloje pateiktųjų valstybių narių vyriausybių nuomonė šiuo klausimu skiriasi.

107. Belgijos vyriausybės teigimu, jokios nuostatos negalima taikyti pagal analogiją. Ji mano, kad jei Sąjungos pilietis išvyko iš priimančiosios valstybės narės teritorijos, jis prarado teisę į sustiprintą apsaugą ir jokia išimtis negali būti taikoma.

105. Danijos ir Vengrijos vyriausybių teigimu, laikinos išvykos iš priimančiosios valstybės narės teritorijos neturi įtakos, jei nėra nutraukiami ryšiai su šia valstybe. Danijos vyriausybės nuomone, galima pagal analogiją taikyti Direktyvos 2004/38 16 straipsnį, o Vengrijos vyriausybės nuomone, šia nuostata galima vadovautis vertinant ryšio su priimančiąja valstybe nare praradimą.

108. Lenkijos vyriausybė ir Europos Komisija taip pat mano, kad Direktyvos 2004/38 16 straipsnio 4 dalies negalima taikyti pagal analogiją. Lenkijos vyriausybės manymu, sustiprinta apsauga prarandama tik nutraukus visus ryšius su priimančiąja valstybe nare. Komisija mano, kad reikia vertinti, ar Sąjungos piliečio interesų centras ir toliau yra priimančiosios valstybės narės teritorijoje. Todėl trumpos išvykos neturėtų daryti įtakos apskaičiuojant trukmę.

45 — Žr. Direktyvos 2004/38 16 straipsnio 3 dalį.

46 — Žr. šios direktyvos 16 straipsnio 4 dalį.

109. Mano nuomone, atsižvelgiant į Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punkto struktūrą, negalima pagal analogiją jam taikyti šios direktyvos 16 straipsnio 4 dalies. Manau, kad lemiamas veiksnys yra stipraus ryšio su priimančiąja valstybe nare išlaikymas.

110. Kaip esu nurodęs, Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punkte nėra paaiškinama, kokią įtaką išvykimas iš priimančiosios valstybės narės turėtų sustiprintos apsaugos įgijimui ar praradimui.

111. Vadovaujantis nusistovėjusia teismo praktika, Bendrijos teisės nuostata, jeigu jos formuluotė pati savaime neleidžia užtikrintai nustatyti, kaip ji turi būti suprantama, aiškinama atsižvelgiant į teisės akto, kurio dalis ji yra, sistemą ir tikslus⁴⁷.

47 — Šiuo klausimu žr. 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Falco Privatstiftung Rabitsch* (C-533/07, Rink. p. I-3327) 19 ir 20 punktus. Taip pat žr. 1983 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Merck* (292/82, Rink. p. 3781) 12 punktą, 2001 m. birželio 14 d. Sprendimo *Kvaerner* (C-191/99, Rink. p. I-4447) 30 punktą ir 2006 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *ASML* (C-283/05, Rink. p. I-12041) 16 ir 22 punktus.

112. Todėl į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimus reikia atsakyti atsižvelgiant į nagrinėjamos nuostatos kontekstą bei Direktyvos 2004/38 bendrąją struktūrą ir tikslus.

113. Sąjungos pilietybė kiekvienam Sąjungos piliečiui suteikia pagrindinę teisę laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje⁴⁸. Minėta direktyva siekiama supaprastinti ir užtikrinti šią teisę⁴⁹, kad Sąjungos piliečių judėjimas tarp valstybių narių būtų vykdomas tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir valstybės narės piliečių, kurie juda ir keičia gyvenamąsias vietas ar veikia savo valstybės viduje⁵⁰.

114. Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė, kad Sąjungos piliečiai, daugelį metų gyvenę kitos valstybės narės nei jų kilmės valstybės narės teritorijoje, galėtų jaustis visiškai integruoti šioje pirmojoje valstybėje.

48 — Žr. Direktyvos 2004/38 1 konstatuojamąją dalį.

49 — Žr. Direktyvos 2004/38 3 konstatuojamąją dalį.

50 — Žr. 8 išnašoje minėtą pasiūlymą dėl direktyvos.

115. Kadangi išsiuntimas iš priimančiosios valstybės narės galėtų padaryti didelę žalą šiems piliečiams, Sąjungos teisės aktų leidėjas, kaip nurodžiau, įtvirtino apsaugos nuo išsiuntimo mechanizmą, kuris grindžiamas proporcingumo principu⁵¹.

116. Kadangi gyvenimo šalyje trukmė yra asmens integracijos šalyje veiksnys, Sąjungos teisės aktų leidėjas Direktyvos 2004/38 28 straipsnį suformulavo taip, kad kuo gyvenimo priimančiosios valstybės narės teritorijoje trukmė ilgesnė, tuo griežtesni pagrindai, dėl kurių ši valstybė gali priimti sprendimą išsiųsti iš šalies.

117. Iš tiesų, vadovaujantis šios direktyvos 28 straipsnio 1 dalimi, priimančioji valstybė narė gali priimti sprendimą dėl Sąjungos piliečio, neturinčio teisės nuolat gyventi šalyje⁵², išsiuntimo dėl viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo priežasčių. Vadovaujantis Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 2 dalimi, toks sprendimas Sąjungos piliečio, kuris įgijo teisę nuolat gyventi šalyje, atžvilgiu gali būti priimamas tik esant *rimtoms* viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo *priežastims*.

51 — Žr. Direktyvos 2004/38 23 konstatuojamąją dalį.

52 — Primenu, kad pagal šios direktyvos 16 straipsnio 1 dalį nuolatinio gyvenimo šalyje teisė įgyjama priimančiosios valstybės narės teritorijoje pragyvenus nepatraukiamą penkerių metų laikotarpį.

Galiausiai pagal šios direktyvos 28 straipsnio 3 dalies a punktą, jei Sąjungos pilietis priimančiosios valstybės narės teritorijoje gyvena dešimt metų prieš priimančią sprendimą išsiųsti iš šalies, šis sprendimas gali būti grindžiamas tik *būtinomis* visuomenės saugumo *priežastimis*.

118. Todėl pažymiu, kad kuo didesnė Sąjungos piliečių integracija priimančiojoje valstybėje narėje, atsižvelgiant į jų gyvenimo šioje valstybėje trukmę, tuo didesnė apsauga nuo išsiuntimo iš šalies turi būti taikoma⁵³.

119. Taigi man atrodo, kad turi būti ryšys tarp integracijos šioje valstybėje ir suteikiamos apsaugos laipsnio.

120. Sąjungos teisės aktų leidėjas rėmėsi prielaida, pagal kurią ilga gyvenimo priimančiosios valstybės narės teritorijoje trukmė parodo stiprią integraciją. Taigi manau, kad

53 — Žr. Direktyvos 2004/38 24 konstatuojamąją dalį.

pragyvenus priimančiosios valstybės narės teritorijoje bent dešimt metų egzistuoja visiškos integracijos prezumpcija.

daryti įtakos reikalaujamam laikotarpiui esant paskutiniam apsaugos nuo išsiuntimo iš šalies laipsniui. Iš tiesų, mano nuomone, tokios išvykos negali pažeisti stipraus Sąjungos pilietį ir priimančiąją valstybę narę jungiančio ryšio.

121. Mano nuomone, išvykos iš priimančiosios valstybės narės teritorijos, kurios gali nutraukti stiprius ryšius tarp Sąjungos piliečio ir šios valstybės, negali būti leidžiamos esant tokiam integracijos laipsniui, kurio reikalaujama paskutiniame apsaugos nuo išsiuntimo iš šalies etape.

122. Tačiau negalima reikalauti, kad Sąjungos piliečiui būtų apskritai uždrausta išvykti iš šalies. Iš tiesų tai pažeistų Direktyva 2004/38⁵⁴ siekiamą laisvo asmenų judėjimo tikslą, nes atgrasytų Sąjungos piliečius pasinaudoti laisve judėti dėl to, kad paprasta išvyka iš priimančiosios valstybės narės galėtų daryti įtaką jų teisei į sustiprintą apsaugą nuo išsiuntimo iš šalies.

123. Todėl manau, kad laikinos išvykos dėl profesinių priežasčių ar atostogų neturėtų

124. Atvirkščiai, manau, kad ilgesnė nei šešiolikos mėnesių išvyka, kokia nagrinėjama šioje byloje, gali reikšti, kad prarandama teisė į Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punkte įtvirtintą sustiprintą apsaugą, ir todėl pagal analogiją negali būti taikoma šios direktyvos 16 straipsnio 4 dalis.

125. Šioje byloje prašymą priimti prejudicinių sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad P. Tsakouridis iš Vokietijos teritorijos buvo išvykęs pirmą kartą nuo 2004 m. kovo mėn. iki 2004 m. spalio mėn. vidurio, tai yra apie šešis su puse mėnesio, ir antrą kartą – nuo 2005 m. spalio mėn. vidurio iki 2007 m. kovo mėn., tai yra truputį daugiau nei šešiolika mėnesių.

54 — Žr. šios direktyvos 2 konstatuojamąją dalį.

126. Iš bylos medžiagos matyti, kad pirmosios išvykos metu P. Tsakouridis dirbo sezoninę darbą Graikijoje.

išvyka iš tiesų parodo, jog Sąjungos pilietis įsikūrė kitoje valstybėje narėje ir todėl šį asmenį su priimančiąja valstybe nare jungiantis ryšys nebėra toks stiprus ar net yra visiškai nutrauktas.

127. Manau, kad gali būti pripažįstama, jog išvyka dėl tokių priežasčių turi mažai įtakos reikalaujamai trukmei, siekiant įgyti Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punkte įtvirtintą sustiprintą apsaugą. Mano nuomone, reikia patikrinti, ar atitinkamą Sąjungos pilietį ir priimančiąją valstybę nare jungiantis ryšys ir toliau išlieka stiprus, įvertinant, pavyzdžiui, ar grįžęs į šios valstybės teritoriją jis išsaugojo ryšius su šioje valstybėje gyvenančiais savo šeimos nariais, ar išlaikė savo gyvenamąją vietą ir ar per pagrįstą laikotarpį ėmėsi ilgalaikės profesinės veiklos.

129. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, man atrodo sunkiai suprantama, kad P. Tsakouridis gali pasinaudoti Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punkte įtvirtinta sustiprinta apsauga.

128. Priešingai, antroji P. Tsakouridis išvyka, kuri truko nuo 2005 m. spalio mėn. vidurio iki 2007 m. kovo mėn. ir buvo nutraukta ne dėl jo valios, bet todėl, kad remiantis teisminiu sprendimu jis buvo priverstas grįžti į priimančiąją valstybę narę, reiškė dešimties metų laikotarpio pertrauką. Manau, kad tokia

130. Taip pat reikia pažymėti, kad iš Sąjungos piliečių, nesvarbu, kokia jų gyvenimo priimančiojoje valstybėje narėje trukmė, neatimama apsauga nuo išsiuntimo iš šalies⁵⁵. Be to, šios direktyvos 32 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad asmenys, išsiųsti iš šalies, gali pateikti pareiškimą panaikinti išsiuntimo iš šalies nurodymą po pagrįsto laikotarpio ir bet kuriuo atveju praėjus trejiems metams po galutinio išsiuntimo iš šalies nurodymo, tačiau

55 — Žr. Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 1 ir 2 dalis.

bet koku atveju šis nurodymas negali būti taikomas visą gyvenimą⁵⁶.

įtakos skaičiuojant šiame straipsnyje reikalaujamą dešimties metų laikotarpį.

131. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, kad Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad iš esmės laikinos išvykos, kurios nedaro poveikio Sąjungos pilietį ir priimančiąją valstybę narę jungiančiam stipriam ryšiui, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas, nedaro

132. Atvirkščiai, ilgesnė nei šešiolikos mėnesių išvyka iš priimančiosios valstybės narės, kuri, kaip nagrinėjama šioje byloje, baigėsi Sąjungos piliečiui priverstinai grįžus dėl šios valstybės kompetentingų valdžios institucijų priimto teismo sprendimo, gali reikšti, kad šis pilietis prarado teisę į Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punkte įtvirtintą sustiprintą apsaugą, jei dėl šios išvykos nutrūko minėtą pilietį ir valstybę jungiantis stiprus ryšys, o tai turi nustatyti nacionalinis teismas.

V — Išvada

133. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* atsakyti taip:

„2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje 28 straipsnio 3 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad:

⁵⁶ — Žr. šios direktyvos dvidešimt 27 konstatuojamąją dalį. Taip pat žr. minėto Sprendimo *Calfa* 18 ir 29 punktus.

- visuomenės saugumo sąvoka neturi būti suprantama siaurąja prasme kaip grėsmė vidiniam ar išoriniam priimančiosios valstybės narės saugumui ir jos institucijų apsaugai, bet taip pat turi apimti rimtą grėsmę pagrindiniam visuomenės interesui, kaip antai pagrindinėms jos piliečių apsaugos vertybėms, kurias ši valstybė apibrėžia įtvirtindama atsakomybę už teisės pažeidimus,

- nacionalinė kompetentinga institucija, priimanti sprendimą išsiųsti iš šalies, turi motyvuoti šį sprendimą, tiksliai atsižvelgdama į visus šiuos veiksnius apibūdinančias faktines aplinkybes ir teisę,

- kai, kaip ir šioje byloje, sprendimas išsiųsti iš šalies yra priimamas atlikus bausmę, nacionalinė kompetentinga institucija turi nurodyti, kaip šis sprendimas nepažeidžia bausmės paskirties integruoti nuteistąjį,

- laikinos išvykos, nedarančios įtakos Sąjungos pilietį ir priimančiąją valstybę narę jungiančiam stipriam ryšiui, kurį turi patikrinti nacionalinis teismas, nedaro įtakos skaičiuojant Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punkte reikalaujamą dešimties metų laikotarpį,

- ilgesnė nei šešiolikos mėnesių išvyka iš priimančiosios valstybės narės, kuri, kaip nagrinėjama šioje byloje, baigėsi Sąjungos piliečiui priverstinai grįžus dėl šios valstybės kompetentingų valdžios institucijų priimto teismo sprendimo, gali reikšti, kad šis pilietis prarado teisę į Direktyvos 2004/38 28 straipsnio 3 dalies a punkte įtvirtintą sustiprintą apsaugą, jei dėl šios išvykos nutrūko minėtą pilietį ir valstybę jungiantis stiprus ryšys, o tai turi nustatyti nacionalinis teismas.“